

«Acrollam» és ja una de les apostes literàries de l'any. L'obra d'un autor de 61 anys, molt vinculat amb les comarques gironines, i que reivindica la seva catalanitat des de les Illes Balears. Biel Mesquida creu en Internet i en la capacitat de la literatura per fer-nos feliços.

“La Costa Brava té els seus depredadors”

TEXT: MOISÈS DE PABLO FOTOGRAFIA: ANIOL RESCLOSA

Biel Mesquida (Castelló de la Plana, 1947) és poeta, articulista, novel·lista, traductor, guionista... Sorpren amb *Acrollam* (Mallorca, en el mirall). Amb 99 relats, ens dona una cosmovisió del nostre món. Relats actius, optimistes o sorprenents. El 10 de juliol, amb Maria del Mar Bonet, poden escoltar els seus poemes en un recital als jardins del Palau Robert, a Barcelona. Premi Nacional de literatura el 2006. El 26 de juny va presentar el seu nou llibre a la Llibreria 22 de Girona.

Diu la crítica que és un dels grans llibres de l'any, què li sembla? No m'agrada això de la *grandeur*. Em sembla molt francès, molt estatal, molt espanyolista i molt d'inflar les coses. És un llibre fet a consciència. Molt treballat i sensible amb la llengua catalana. I que parla d'intensitats, de zones desconegudes, de músiques inoïdes, de mescleres de textos del passat i tot això, fet amb una economia de mitjans, de manera que siguin càrregues de profunditat lingüístiques que li explotin al lector, que el commoguin, que l'emocionin, l'euforitzin, el destrossin...

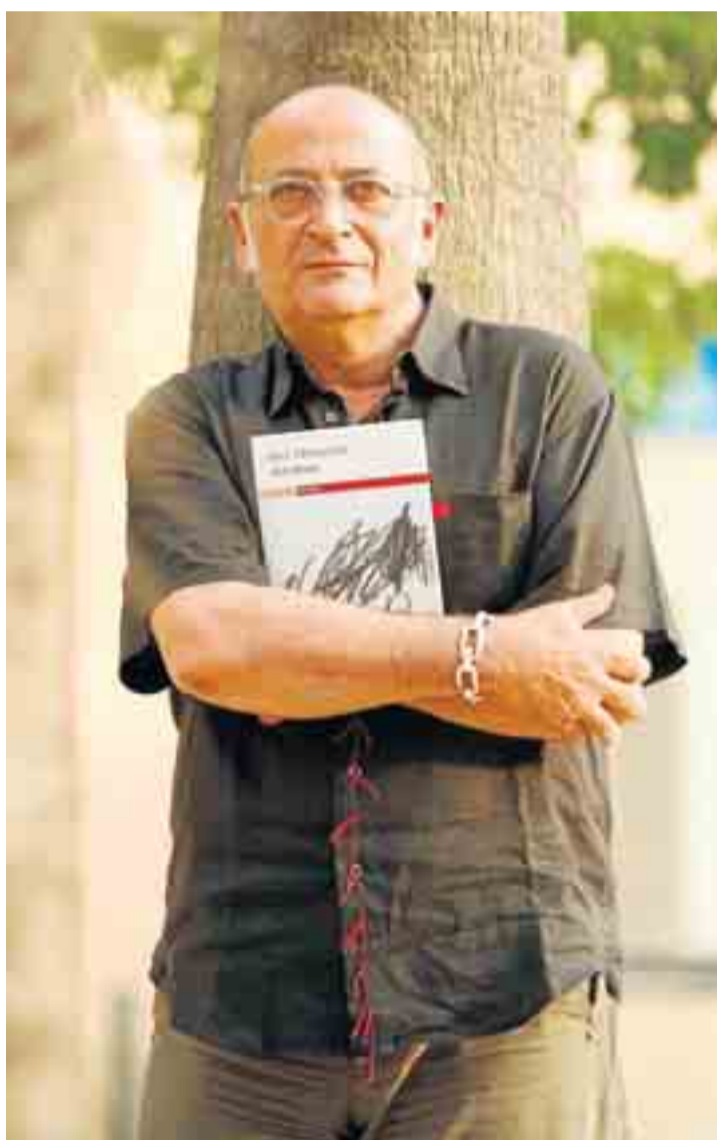
Moltes coses, no? Sí, crec que és un llibre ambiciós. Fet amb una gran llibertat.

Retrata la Mallorca de les mil cares. En què creu que s'assembla a la Costa Brava, i què la fa diferent? Retrato una illa de ficció, Acrollam, amb personatges de ficció. És un fris d'homes i dones, i paisatges. I geografies. I atmosferes. I roquissars. I terres i cels que estan situats en una illa de la Mediterrània, però que per aquesta espècie de cosa ultralocal, es volen convertir en una xifra de tota la humanitat. Podria ser l'illa o el planeta Terra. La Costa Brava té els seus depredadors, els corruptes, els enamorats. Els constructors. Les dones velles. Els viciosos. Els transsexuals. Les mestresses de casa. Jo agafo els secundaris de la societat i els dono protagonisme. És un festival de secundaris, convertits en protagonistes.

Com es veuen les comarques gironines des de les Illes, si és que es veuen? Per a mi, Girona és un territori íntim. De molt jove, vaig conèixer la Costa Brava, Girona, Olot. Vaig passar molts estius a la Vall del Bac, on tenia una meva tia. La tia Anita. M'agrada molt el parlar del nord. Em recordo llegint Prudenci Bertrana, Caterina Albert, Narcís Comadira. L'olor de l'herba tallada, les grans fogueres de Sant Joan enmig de les muntanyes. Els llits pintats amb les imatges de sants. Les ermites romàniques. Tot això forma part del meu món. La meva entrada a les lletres catalanes va ser el 1973, amb el Prudenci Bertrana de Girona. Em va permetre publicar, després de dos anys de censura franquista. Va ser el primer llibre, el 1975.

Ha parit uns 500 personatges en 99 contes diferents; no té por que tanta gent en un volum atabali el lector? No. Faig un gran fresc, i crec que aquesta visió coral és totalment dins del segle XXI. On hi ha diferents plans, diferents mirades. Nombrosos discursos. No hi ha idees úniques. És un gran catàleg.

Diu que s'empobreix la llengua del país a mesura que passa el temps; un optimista

Li diria que evoluciona l'idioma, no? Sí... vivim una època de mundialització de l'analfabetisme; amb tanta globalització, la gent no parla que es mundialitza el desconeixement. Que cada vegada s'escriu pitjor i es parla pitjor. Vaig dir, mig en conya, que amb un grup d'amics volíem fundar una associació a favor dels pronoms febles. És una de les grans riqueses que tenim, i van desapareixent.

No sabem on posar-los, i no els fem servir. És un empobriment total. És convertir la llengua en un esquema sense sabor ni gràcia. Aquesta societat vol convertir-nos en robots i anestesiarnos. I jo vull despertar la societat, deixondir-la.

En canvi, ara molta gent escriu en xats i fóruns d'Internet, no? Crec que Internet produirà una mutació de les idees i el pensament. Aquest matí parlava amb un amic, i li deia que aquesta invasió de textos fa que els individus construeixin a través del llenguatge els seus desitjos. Tothom hauria d'escriure. Escriure produeix salut. No escriure, produeix estupidesa. Produeix idiotes. Hannah Arendt deia que els pobles que no escriuen, deixen el terreny adobat als militars i als dictadors.

Hi ha psicòlegs que fan que la gent escriu, per conèixer-se millor. Sí. Que llavors

això quedi a la literatura, és variable. Algunes coses queden i d'altres no. Sempre penso que allò que queda és el que està més treballat. Les veus de l'escriptura són immortals, travessen els segles i arriben al futur. Escric als meus contemporanis, i escric per al futur. He fet un poema per als lectors del meu centenari. La paraula resisteix el temps i l'oblit. Els meus clàssics vénen dels grecs, dels egipcis, dels xinesos, que van habitar 2.000 i 3.000 anys abans que nosaltres.

En els contes veig tocs de Carson McCullers, en la densitat de les imatges i els detalls; quines influències accepta? Perquè en aquest país sembla que l'únic que pugui fer contes sigui Quim Monzó, no? (riu) Des d'un Ramon Llull a un Prudenci Bertrana. Des d'Homer a Carson McCullers. Tennessee Williams, Françoise Sagan. M'agraden els contemporanis, Kafka, Nabòkov. La Rodoreda. Víctor Català, els russos: Tòlstoi, Txèhov...

La història de la literatura. Sempre he intentat emular els mestres.

Un autor ha de deixar-se influir per un vídeo del Youtube? Sí. Perquè els personatges utilitzen les noves tecnologies. En un conte hi ha dues adolescents que s'envien missatges SMS.

Què li agradaria que li preguntessin que no li han preguntat mai? (Mira enlaire i s'ho pensa) Si escrivint un conte, he tingut un orgasme.

I què respon? Sí. (riem).

Que el descobreixin els lectors, aquest conte. Un escriptor català és un dinosaure o la punta de llança de la cultura? Els vertaders escriptors haurien de mostrar el nostre passat. El nostre present. Què volem. Quines són les nostres virtuts i els nostres defectes. És una senyera. És un mirall. És una maquinària de coneixement i de felicitat. Em sento un escriptor d'una escriptura mil·lenària, i he viscut sempre com si aquesta cultura i aquesta llengua fossin normals. Estic en contra de les lamentacions. L'escriptor ha de treballar, i ajudar a viure i sentir al lector. Crec que sóc un escriptor saludable. Menys pastilles i més contes. Aquest llibre no té contraindicacions ni mals rotllos.

“
Vivim una època de mundialització de l'analfabetisme; amb tanta globalització, la gent no parla que es mundialitza el desconeixement. Que cada vegada s'escriu pitjor i es parla pitjor.
”

bi a la comunitat i que la gent es conscienciï que realment tots ens necessitem i que junts, ho podem fer. I si això és així, si ens unim, llavors no només serà un milió d'arbres el que plantem, seran centenars de milions d'arbres.

Com ha aconseguit vostè que el blanc es teneixi de negre en la sèrie que, dins de Gènesi, dedica a l'Antàrtida? Vaig treballar molt a l'Antàrtida, on m'hi vaig estar dos mesos. Allà els gels són molt vells, molt antics, n'hi ha alguns que tenen més de mil anys i aquests gels acaben per perdre l'oxigen que tenen a dins i el blanc es transforma en diferents tonalitats de blau, alguns gairebé negres. Per això, en la fotografia en blanc i negre surten gels molt foscos. Són gels sòlids com l'acer clar que si s'escalfen es transformen en aigua.

Què el va impulsar, en la dècada de 1970, a endinsar-se en el continent africà? Vaig començar treballant per a revistes i diaris com a reporter gràfic, encara que la primera vegada que vaig anar-hi ho vaig fer com a economista i no com a fotògraf. L'Àfrica sempre ha tingut per a mi un significat molt especial perquè si un mira el dibuix de l'Amèrica Llatina i el d'Àfrica s'adaptaven perfectament i és que fa 150 milions d'anys els dos continents estaven lligats. Per a mi Àfrica és un plaer,

és tan jo... La sento molt a prop i és tan vital per a mi com ho és el Brasil.

A les selves que ara descobreix a Gènesi i en les seves imatges d'Àfrica sempre hi són presents dues grans idees, justícia i esperança...

Sí, és clar. I és que l'Àfrica és un continent que necessita molt respecte, respecte a la seva dignitat, a la seva història, perquè fins ara l'hem respectat molt poc. Quan parlo del Brasil i de com van arribar-hi els africans recordo que ells van ser robats del seu continent, enganyats per ser transportats a Amèrica. La història de tot Amèrica està molt lligada a l'Àfrica perquè el millor que tenia aquest continent va ser arrossegat cap allà. D'Àfrica en vam treure sense cap compassió ni respecte els seus recursos i vam transformar la seva costa en colònies d'Espanya, Portugal, Anglaterra, França... Avui ens preguntem què podem fer per Àfrica quan segueixen sent els més forts, els que tenen més coratge, els millors d'aquesta terra els que vénen a Europa a la recerca d'una vida més digna. Continuem traient el millor de l'Àfrica. Allà on hi ha petroli, allà on hi ha diamants, allà on hi ha matèries primeres que el món occidental necessita, hi ha inversió. Àfrica és un gran contenidor de matèries primeres i crec que és moment de discutir sobre això, és hora de reconèixer les seves llengües, la seva gent, la seva cultura i les seves ri-

queses... El món té un gran deute amb l'Àfrica i és el moment de saldar-lo.

Diu vostè que és el moment de saldar el deute que tenim amb Àfrica, però, creu que Europa coneix bé aquest continent? Crec que els europeus coneixen profundament l'Àfrica perquè hi han estat, encara que sí que existeix un menyspreu cap a aquest coneixement. Cal enfocar d'una forma diferent aquest coneixement que tenim de l'Àfrica i aplicar-lo d'una altra manera. Cal tornar a l'Àfrica i treballar-hi d'una altra manera.

Al llarg de tots aquests anys que porta anant a l'Àfrica, quins canvis hi ha percebut? El cert és que no es pot dir que tot sigui negatiu o estigui malament a l'Àfrica. Hi ha països en els quals hi ha una gran esperança, que avancen d'una altra manera com és el cas de Botswana o Namíbia. Hi ha una esperança però per a això hem de participar-hi tots. L'Àfrica necessita que s'hi inverteixi. Avui vivim en un món en el qual la referència és l'economia de mercat, el lucre, però crec que possiblement estiguem arribant al final d'aquest tipus de model, d'aquest neoliberalisme brutal i que avui, amb aquesta gran crisi del sistema financer global, es veurà que no tot és mercat, que hi ha altres variables i això és el que s'ha de considerar.

Durant els seus més 30 anys de treball es deu haver trobat amb escenes molt dures, estampes impossibles d'oblidar... Recorda alguna cosa especialment dolorosa? He vist moltes coses dures. Una d'elles va ser a l'Àfrica, a Goma l'any 1994, en l'època en la qual tota aquesta població va abandonar Rwanda i va anar-hi. Hi havia camps de refugiats increïbles on es veia morir a 10.000 persones al dia de còlera, diarrea infecciosa... Va ser un moment molt dur de la història de la humanitat i tot això ho vaig veure jo allà.

Li ha passat alguna vegada que de veure tant dolor no hagi pogut prémer el disparador de la seva càmera? Sí, moltes vegades no he pogut disparar, cal saber el moment en què pot fer-se perquè no tot és fotografiable.

Continua fidel a la seva Leica? Sí, jo treballo amb Leica però ara a Gènesi no estic usant la Leica sinó que estic fotografiant amb Pentax de mitjà format perquè necessito presentar les fotografies molt més grans i això no ho puc fer amb la Leica, que són negatius més petits. Però sí que continuo treballant igual amb la Leica quan tinc reportatges humans, treballs més ràpids.

I sempre amb negatius. Per què no s'ha passat al digital? El digital encara no ha arribat a la perfecció en el blanc i negre, el digital és més color. Les gammes de grisos que té un negatiu són més grans que les que ofereix el digital. Això no significa que jo estigui en contra del digital, de cap manera, ja que si arribés a tenir una possibilitat de treballar en digital el blanc i negre doncs ho faria. I és que ara a més cada vegada és més difícil treballar en tradicional perquè les pel·lícules es van reduint molt, la qualitat no millora, cada vegada és més difícil d'aconseguir els rodets, les pel·lícules... avui està anant tot cap al digital. El digital ofereix possibilitats sense límits, mentre que la tècnica tradicional de fotografia ja està limitada i en declivi des de fa temps.

Morirà el negatiu? Sí, morirà. Tal com s'estan desenvolupant ara mateix les coses, al negatiu no li queda una vida gaire llarga.

Sempre ha treballat en blanc i negre encara que ha usat color en algun moment. Què li dona el blanc i negre que no li dona el color? Treballo molt poquet en color. Ho vaig fer quan estava a les agències perquè les revistes així ho demanaven i jo havia de fer-les per guanyar-me la vida. Però des del primer moment en el que vaig poder viure només del meu blanc i negre -crec que el meu últim reportatge en color va ser el 1987- només he treballat en blanc i negre. No és que el blanc i negre em doni alguna cosa especial, sinó que per a mi té un significat diferent, una forma diferent de poder mirar una planxa, de treballar... Quan usava el color treballava en diapositives i llavors havia de trencar la seqüència, elegir les fotos que eren bones i treure les dolentes, però al treballar en blanc i negre no he de trencar la seqüència, tinc tota la meua seqüència a la planxa de contacte, tinc tots els meus negatius.

Fotos:
Sobre aquestes línies, una de les imatges que ha captat Sebastiao Salgado dins del projecte Gènesi.

1
Sebastiao Salgado davant d'una de les seves fotografies, a Madrid. **Foto: Gustavo Cuevas/EFE.**

2 i 3
Dues escenes captades a l'Àfrica pel fotògraf brasiler.